

Một thời, một nơi chốn nào đó, trong đời sống ngôn ngữ dân gian lại nảy sinh ra một số tiếng lóng,

một số thành ngữ, một câu hát nào đó theo câu hát chính phàm, hầu hết là để châm biếm, tỏ ra nên nực cười, hay có khi là để răn đe, tìm sự hoàn thiện trong cuộc sống, chúng chỉ sống một thời rồi thì biến mất, nhưng cho đến đời “tiếng lóng” khác đến thay thế. Do đó, vì cớ gì chúng lại đến để vui chơi hay phục vụ nghiên cứu văn hóa dân gian, chỉ có giá trị, khi ghi rõ để nhớ và đời sống.

Thành phố Sài Gòn vào thập niên 60, thành hành một cụm tiếng lóng “sóc mảy” để thay nói bất lịch hay chuyện không thể. Phải biến đến nỗi, một nhà sĩ đã chọn làm đề tài cho một bài hát để ông phò “Sóc mảy mà buồn, buồn chi buồn đi Tám”.

Những câu chuyện thuộc loại tiếng lóng đó xuất hiện vào thời buổi Sài Gòn biến đổi chi mô, Tây - Miền Nam u ám, quê hương chiến tranh buồn phiêu; “sóc mảy” đã trở thành bút hiệu của một chuyên mục phiếm luận trên báo, sau đó một kẻ thu thuế sản xuất còi ô tô đã chọn ra một đề tài còi ô tô, biến còi là kêu vang trên phố một dòng nhạc còi auto 9 nốt “tính tính tè tè, tè ti tè ti té”, làm cho đời ông phò càng náo loạn hơn.

Trước đó cũng có bài ca Diễm xưa của Trịnh Công Sơn mà sinh ra cụm từ tiếng lóng “xưa rồi Diễm ơi”, mãi khi có ai lập lại một đòi hỏi nào đó, mà người nghe muốn gì thẳng đi.

Thời các vũ trường mới du nhập Sài Gòn như Miền Phụng, Baccara, Tháp Ngà, thì dân chơi gọi Tài-pán tức người đi uống pha nhóm vũ nữ, bóng tiếng bóng “Cai gà”, gọi cách sát là “mã tà”, vì police (cách sát) hay mang cái dùi cui, tiếng Tây là matraque, để trở thành “mã tà”. Cũng thời thuở đó, tiếng Tây chọn ra tiếng lóng âm Việt rất nhiều như: “gác-dang” tức thuê người làm bõ vớ; tiếng Pháp gardien để trở thành gác-dang. Cũng như nói “de cái dít” tức lùi xe arriere; tiếng biến đổi ông người phục vụ tiếng Pháp: pour-bois âm biến gọi “tiếng boa”, sau này chỉ

ra là “tiền bo”.

Cũng thế ở Pháp thuở c, Sài Gòn có nhiều cách nói mà đến nay không ai biết nguyên do. Tiền như gói ngân hàng là nhà băng, gói sủi bủi điếu là nhà dây thép, mua tem dán bao thư gói là “con cò”, còn nếu gói “ông cò” là chủ cửa sổ nh sát trộm ng mỵ qu n thành phố, gói “thủy cò” tức là các ông chủ a morasse các tòa báo do chủ correcteur, nh ng nói “cò m” là tay môi giới chủ y vi c, “ăn tiền cò” thì cũng giới ng nh “tiền bo”, nh ng chủ này chủ dùng cho chủ v môi giới.

Thế kinh tế mới phát triển, đi xe auto gói là đi “xếp hộp”, đi xe ngựa gói là đi “auto hí”, đến thế xe máy nổ m ào, đi xe đạp gói là “xe đi c”, đi ngh mát Vũng Tàu gói là “đi cốp”, đi khiêu vũ gói là “đi bum”, đi tán tỉnh nh chủ em gói là đi “chim gái”, đi ng m chủ em trên phố gói là “đi ngh”, gói chủ vàng là “kho n”, gói qu n là “qu n”, gói b qu n áo m i là “đĩa đĩa-vía”. Đi chủ bài t s c các bà gói là “đi xòe”, đi đánh chủ n gói là “múa qu t”, đi chủ bài m t chủ c các ông gói là “đi thoa”, đi uống bia gói “đi nh u”, đi hút t c gói đi “húi cua”. Có m t c m tiếng lóng t Hu kho ng 1920 - 1950 du nh p Sài Gòn, đó là “đi đu u đu u”, tức các chàng trai ăn đi n “đi ngh” v i đu u tr n không mũ nón, đu cái mái tóc chủ i đu u brillantine láng bóng, dù nh ng chủ y m . Tuy t v i gói là “hút s y”, quê mùa chủ m chủ p gói là “âm l ch”, hách chủ ch t cao gói là “ch nh”.

Tiền bạc gói là “đũa”, có thế trong giới b i đ i th ng kháo câu “kh a lão đa đũa” có nghĩa ông khách già đó m tiền, không giới i h a gói là “xù”, “xù tình”, tức c p b r i t b ngang. Làm tiền ai gói là “b t đũa”, ăn c p là “chôm chủ a”, tr ng t nh “nhắm tay” hay “c m nh m” nh ng thế không phải của mình.

Ghé qua làng sân khấu cũ i ng hát b i, ng i Sài Gòn gói là làng “hịa mảo”, có m t s tiếng lóng ng i ngoài làng có khi nghe không hi u. Tiền gói “kép chủ u”, có nghĩa là đào kép đó tuy cũng tài s c nh ng vì m t lý do nào đó không đ c nh p biên chủ gánh hát, đêm đêm h cũng xách valyse trang ph c ph n son đến ng i café cóc tr c r p hay túc tr c bên cánh gà, đ đ i, ng nh có đào kép chính nào tr c tr c không đ n r p đ c, thì kép chủ u thay thế vào ngay. “Kép chủ u” phải thu n th c r t nhiều tu ng đ đầu đầu chủ a đó.

Đào chính chuyên đóng vai s u th m gói là “đào th ng”, kép chính chuyên đóng vai hung tàn gói là “kép đ c”. Có m t c m tiếng lóng xu t phát t hai n i, m t là chủ i ng r p hát, hai là quanh các tòa so n báo chí, đó là “café à la... ghi” tức uống café thi u ghi s ...

Vào làng báo mà tiếng lóng ngổn ngoảng Sài Gòn xưa gọi là "nhất trình". Nếu thi u tin l y m t tin cũ nh ng ch a đ ă ng b ă đ ă ng l p ch tr ng, g i là "tin kho tiêu", các lo i tin v v n d ă m đ ă m t qu ă ra t nh g i là "tin chó cán xe", tin quan tr ng ch y tít l n g i là "tin v -đét" vedette, nh t t tài li u dài ra thành m t bài g n g i là "lúc bài", ch p nhi u thông s khác ngu n ra m t bài g i là "xào bài", truy n tình c m d m d g i là "ti u thuy t 3 xu", các t p chí bình dân xoi m ăi đ i t g i là "báo lá c i". Làng nh t trình k nh t là loan tin th t thi t, l ă ng g i là "tin ph a", nh ng trong "tin ph a" còn có hai m ng ch p nh n đ c đó là loan tin thăm dò có ch đ ă ch, l ă ng g i là "tin balloons" t c th qu bóng thăm dò, hay tin thi đ ă nói đ i ch đ c xu t hi n vào đ u th ă ng t, g i là "tin Cá th ă ng T".

Có đ n b y tiếng lóng đ thay cho t ch t. Đó là "t ch", "hai năm m i", "m c chemise g", "đ auto b n", "v ch u diêm chúa", "đi buôn trái cây" hay "vào nh t", "nh t" thay cho nghĩa đ a và "s d ă ch" thay cho s m t... đ u nh h ng t ng ă ng m ă h a theo ng i Hoa nh p c.

Th i đ i m truy n và phim ki m hi p c a Kim Dung nói chung là chuy n T u th nh hành, ng i Sài Gòn đ ă ch ra nhi u tiếng lóng, nh ai dài dòng g i là "vòng vo Tam Qu c", ai nói chuy n phi hi n th c g i là "chuy n T Thiên", tính nóng n y g i là "Tr ng Phi". M t s tên nh n v t đ i n hình c a Kim Dung đ c dùng đ ch tính cách c a m t ng i nào đó. T nh g i ai là "Nh c B t Qu n" t c ă m ch ng i ng y quân t, g i là "Đoàn Ch nh Thu n" t c ă m ch đ ă n ông đ ă tình có nhi u v bé...

Sài Gòn là đ t c a dân nh p c t x, n i tha h ng văn hóa b n ph ng, nên ng ă ng c ă ng thêm phong phú, trong đó tiếng lóng cũng "ăn theo" mà ra đ i.

Th i M đ n thì m t tiếng "OK Salem", mà các tr b i đ i v a ch y v a la đ xin ông M đ i u thu c. Th i g i s ă ng là "sén" hay "chó l a", dân ch i mi t v n g i "c ă ng t B c Liêu" còn hi u đ c, Sài Gòn xu t hi n c m t "dân ch i c u ba c ng" thì th t không bi t do đ ău? Có l c u ba c ng có tên Pallicao, l ău ngh ău 3 c ng cao nh đ ă ng v cowboy trong các phim b n s ă ng, nên m i g i "dân ch i c u ba c ng"? Đó cũng là lúc các tiếng lóng nh "dân x ă bát", "anh ch b", "main jouer" tay ch i ra đ i, ch y xe đ ă g i là "anh hùng xa l", b b t g i là "t ă", vào tù g i là "x kh ă m". B h c g i là "cúp cua", b s làm đ i ch i g i là "th l n", thi h ng g i là "b ng g ă t". Cũng do scandal chàng nh c sĩ n i tiếng kia đ n em d ău là ca sĩ K.Ng. qua Nhà B ă ăn ch ă, đ ngo i tình trong t ăp l u c b b t, t đó "đi ăn ch ă" tr thành tiếng lóng v hành vi ngo i tình tr n ra ngo i ô.

Cũng có một số tiếng lóng do nói lái mà ra như "chà đờ nhôm" tức "chôm đờ nhà", "chai hia" tức chia hai chai bia bên bàn nhậu, nó cùng họ với "cà a đôi". Lóng thì ít số loại này có "tô ba lây đi xô xích lê" tức "Tây ba lô đi xe xích lô". Trong tiếng lóng còn chọt chọt ân tình. Họa sĩ chuyên vẽ tranh sơn mài vẽ tài lá hoa sen xuất thân xê Ca Trù hay than "buồn như chấu chôn", hay có người than phiền vì câu né tránh trách nhiệm với hai tiếng "lu bu" để thót hốt, nay còn có người thêm "lu xu bu" nên lý do không rõ ràng để trốn việc. Để tóm tắt thức phở ngon này, tôi mua như cũ một số âm sắc Bắc Hà. Nghe âm sắc theo chân người Hà Nội vào Nam rồi trở thành tài sản chung của người Việt. Bất quá tang thành "quố tồ", gọi tắt của xe Honda là "con rì", gọi tắt giá 100USD là "vé", đi ăn cơm bình dân gọi là "cơm bèo", xuồng phở dỏm cho gọi là "đi bát phở", gọi người làm cơm là "dồ hời"...

Nhưng lý thú nhất là như câu chuyện nhà văn Nguyễn Tuân mà Sài Gòn nay có một tiếng lóng hiếm để thay cho cụm từ đi ăn nhà hàng theo American style - tiếng ai nấy rõ. Đó là cụm lóng KAMA, ghép bốn chữ tắt của "không - ai - mại - ai". Đi KAMA phở một cái, tức cùng đi ăn phở mà không ai mại ai, món ăn chỉ truy cập như ngỗng xé là thoải mái. Vào thời văn minh hiếm đời, ngôn ngữ tiếng Anh trở thành phổ biến, giới trẻ đã chế ra một tiếng khá văn hoa, như chế một ai đó chảnh, các cô nói "lemon question" tức chanh hời - chảnh.